Idioma occitanu

L'**occitanu** o **llingua d'oc** ye una llingua románica, falada nel territoriu conocíu como Occitania: sur de Francia, dellos valles de los Alpes piemonteses (Italia) y el Valle d'Arán (España). A falta d'estadístiques fiables, les estimaciones del númberu de falantes varíen ente 2 y 10 millones de persones, según les fontes.

Conteníu

Historia
Dialeutos
Clasificación llingüística
Pronunciación
Tabla de vocabulariu
Ver tamién

Occitanu	
Occitanu	
Faláu en	Francia
Zona	Occitania
Falantes	n. c.
Puestu	Minoritariu (http://www.davidpbrown.co.uk/help/top-100-languages-by-population.html) (Ethnologue 1996)
Familia	Indoeuropéu
	Itálicu Romance Occidental Galo-Ibéricu Occitano-Romance **Occitanu**
Estatus oficial	
Oficial en	*dengún país*
Reguláu por	*Nun ta reguláu*
Códigos	
ISO 639-1	`oc`
ISO 639-2	`oci`
ISO 639-3	`OCI (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=OCI)`

Historia

El occitanu ye la llingua más central de les llingües romániques. Una hipótesis sobro la nacencia del occitanu diz que foi una llingua vehicular ente tola xente de les árees vecines. Sía que non l'occitanu debe d'haber sío influyíu por circunstancies úniques tocantes a Europa como son:

- La estructura orográfica: l'occitanu ye bloquiáu en toles sos fronteres por barreres naturales: el mar Mediterraneu, l'océanu Atlánticu, los Pirineos, el Macizu Central y los Alpes.
- Bayura de zones poco propenses a l'agricultura, lo cual influyó decididamente nel non-establecimientu de colonies estranxeres na antigüedá.
- La inmovilidá de los pueblos prehistóricos de la zona, lo cual xeneró un sustratu bastante homoxéneu.
- Una menor celtización que les rexones vecines.
- Una antigua y llarga romanización.
- Una débil xermanización.

Dialeutos

L'occitanu ye una llingua enforma fragmentada. Sicasí, esiste una intercomprensión ente los diferentes dialeutos, que se puen dixebrar en trés grandes grupos:

- A: Noroccitanu: alvernés, llemosín y vivaro-alpín
- B: Occitanu meridional: llinguadocianu y provenzal
- C: Gascón
- D: Hasta l'entamu del sieglu XX tamén englobabanse en los dialeutos occitanicos ibéricos las llinguas catalano-valencianas, pero los llingüistes acordaron que les diferencies yeren abondes como pa ser idiomas diferentes.

Occitània

Clasificación llingüística

- Indoeuropéu
  - Itálicu

- Románicu
  - Románicu occidental
    - Occitanorrománicu
      - Occitanu

Pronunciación

Equí amuésase la pronunciación de lletres o diágrafos del occitanu.

Lletra o diágrafu	Fonemes
A, a	/a/ /ə/, al fin de la pallabra /ɔ/
B, b	/b/
C, c	/k/ antes de a, o, u, /s/ antes de e o i
Ç, ç	/s/
CH, ch	/t͡ʃ/
D, d	/d/
E, e	/e/ /ɛ/
F, f	/f/, en el dialeutu gascon /h/
G, g	/g/ antes de a, o, u, /ʒ/ antes de e o i
H, h	ye muda
I, i	/i/
J, j	/ʒ/
L, l	/l/ /ɫ/
LH, lh	/ʎ/ como la ll del asturianu
M, m	/m/
N, n	/n/, al fin de la pallabra nun se pronuncia
NH, nh	/ɲ/ igual que la ñ
O, o	/u/ /ʊ/ si la pallabra lleva acentu grave /ɔ/
P, p	/p/
Q, q	/k/ /kw/
R, r	/r/ /ɾ/, al fin de la pallabra nun se pronuncia
S, s	/s/
Sh, sh	/ʃ/ como la sh en inglés o la x del asturianu
U, u	/y/ como la u del francés
T, t	/t/
TG, tg	/t͡ʃ/ como'l diágrafu ch
TJ, tj	/t͡ʃ/
TZ, tz	/ts/ como la z del italianu
V, v	/v/, en algunos dialeutos /b/
X, x	/ts/, en algunos casos /s/
Y, y	/j/
Z, z	/z/, al fin de la pallabra /s/

Tabla de vocabulariu

Esta tabla compara l´occitanu con otres llingües romániques.

Llatín	*Francés*	*Italianu*	*Castellanu*	*Occitanu (llinguadocianu)*	*Catalán*	*Portugués*	*Rumanu*	*Asturianu*
clave	**clef**	**chiave**	**llave**	**clau**	**clau**	**chave**	**cheie**	**llave/chave**
noctem	**nuit**	**notte**	**noche**	**nuèit/nuèch**	**nit**	**noite**	**noapte**	**nueche/nueite**
cantare	**chanter**	**cantare**	**cantar**	**cantar**	**cantar**	**cantar**	**cânta**	**cantar**
capra	**chèvre**	**capra**	**cabra**	**cabra**	**cabra**	**cabra**	**capra**	**cabra**
lingua	**langue**	**lingua**	**lengua**	**lenga/lengua**	**llengua**	**lingua**	**limbă**	**llingua**

platea	**place**	**piazza**	**plaza**	**plaça**	**plaça**	**praça**	**piaţă**	**plaza**
pons	**pont**	**ponte**	**puente**	**pont**	**pont**	**ponte**	**pod**	**ponte**
ecclesia	**église**	**chiesa**	**iglesia**	**glèisa**	**església**	**igreja**	**biserică**	**ilesia**
hospitalis	**hôpital**	**ospedale**	**hospital**	**espital**	**hospital**	**hospital**	**spital**	**hospital**
caseus | Llatín vulgar *formaticum*	**fromage**	**formaggio**	**queso**	**formatge**	**formatge**	**queijo**	**brânză**	**quesu**

Ver tamién

- (en francés) DICCIONARI GENERAL OCCITAN de Cantalausa (http://amourdelire.free.fr/diccionari/)
- Consulta la edición de Wikipedia **n'idioma occitanu**.

Llingües romániques	
Sardorrománicu	Sardu
Iberorrománicu	Galaicoportugués (Portugués • Gallegu • Fala de Xálima) • Astur-lleonés (Asturianu • Lleonés • Mirandés • Estremeñu • Cántabru) • Castellanu • Navarroaragonés (Navarru • Aragonés)
Occitanorrománicu	Gascón • Llinguadocianu • Provenzal • Catalán-valencianu-balear (Balear • Catalán • Valencianu)
Galorrománicu	Llingües d'Oïl (Borbonés • Francés • Galó • Normandu • Picardu • Pictavín-santonxés • Franc-Comtois • Valón)
Galuitalianu	Piemontes • Lombardu • Ligur • Emiliano-Romañol • Vénetu
Retorrománicu	Romanche • Friulanu • Ladín
Italorrománicu	Italianu • Corsu • Napolitanu • Sicilianu
Balcanorrománicu	Dálmata • Rumanu • Macedorrumanu • Istriorrumanu • Meglenorrumanu

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia** · Datos: Q14185 · Multimedia: Occitan language (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Occitan_language) **Identificadores** · BNF: 119353893 (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119353893) (data) (http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb119353893) · GND: 4043439-4 (https://d-nb.info/gnd/4043439-4) · NKC: ge411770 (https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=aut&ccl_term=ica=ge411770) · **Diccionarios y enciclopedies** · Britannica: url (https://www.britannica.com/topic/Occitan-language)

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Idioma_occitanu&oldid=2975569»

La última edición d'esta páxina foi el 13 may 2020, a les 12:39.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.